

BISSCHOP ANTHONY FRANCIS SHARMA SJ

Nepal, gisteren, vandaag en morgen

In Nepal is 75% van de bevolking Hindoe. Het percentage christenen bedraagt slechts 2.5% en er zijn maar 7.000 rooms-katholieken. In 2007 verhef Benedictus XVI Nepal tot de status van Apostolisch Vicariaat en benoemde zijn eerste bisschop, Anthony Francis Sharma. Monseigneur Sharma is een geboren Nepalees en is geboren in Gurkha, in het centrale deel van Nepal dat de Centraal-Westelijke regio genoemd wordt. Hij werd geboren en groeide op in een

Hindoegezin, als een Brahmaan. Het was zijn moeder die tot de Katholieke Kerk toetrad toen hij amper vier of vijf jaar oud was en hijzelf werd toen ook katholiek. Monseigneur Sharma sprak over de situatie van de Kerk in Nepal met het tv-programma “Waar God huilt” van het Katholieke Radio- en Televisienetwerk in samenwerking met Kerk in Nood.

Wie of wat was de beslissende factor in uw keuze om voor het priesterschap te kiezen?

Mijn contact met de jezuïeten die in die tijd werkzaam waren in het noordelijke deel van India dat Darjeeling heet, gaven de doorslag. Ik zag dat ze ons volk met zoveel liefde en zorg dienden en toen mij gevraagd werd waarom ik jezuïet wilde worden, gaf ik als antwoord: “Ik zie wat jullie doen voor mijn volk; kan ik niet met jullie meedoen? Dat bracht mij tot mijn besluit. Ook het feit dat ik in contact stond met de grotendeels uit Canada afkomstige jezuïeten die de jonge mensen die naar Darjeeling kwamen helpen, daagde mij uit.

Het aantal katholieken in Nepal is heel klein: slechts 7000. Wat was uw grootste hindernis voor uw droom om priester te worden?

Ik werkte in Darjeeling na mijn studie. Het was daar dat ik bij de jezuïeten intrad na mijn middelbare schooltijd en een tijdlang werkzaam was, bijna 25 jaar. Daarna, toen ik rector van één van onze instituten was en hoofd van de Sint-Jozefschool, werd ik benoemd als de eerste kerkelijke overste voor Nepal in 1984. Ik kwam dus niet uit mezelf naar Nepal: ik werd gezonden. Ik werd aangesteld voor Nepal toen ik in Darjeeling zat.

Het feit dat ik van Nepalese afkomst was, was de voornaamste reden, veronderstel ik. De tweede belangrijke reden voor mijn benoeming was dat ik ook tot een Brahmaanse kaste behoor – en kaste doet ertoe in Nepal. De Nepalese samenleving wordt bestuurd door een kleine minderheid van hindoes. U zei 75%, maar dat wordt tegenwoordig betwist. Echter, de Brahmanen waren degenen die het land regeerden, dus dit feit had waarschijnlijk iets te maken met mijn aanstelling in Nepal.

Het feit dat u een Brahmaan bent is even belangrijk voor de katholieke gemeenschap als voor de hindoes. Dat wil zeggen, u kunt hen – tenminste de regerende hindoes – in de ogen kijken, als Brahmaan zijnde. Was dit een factor?

Het speelde toen mee, denk ik. Ik stond altijd bekend als het hoofd van een gerenommeerde

school waar de koningen – de huidige, de vorige en degene voor de vorige – naar school gegaan waren. Ik was bekend in de Nepalese gemeenschap daar. Zij wisten dat ik uit Nepal kwam en het was geen probleem voor hen om mij in Nepal opnieuw te verwelkomen.

U bent de eerste bisschop van het land. Hoe voelde u zich toen u werd geroepen en benoemd?

Bisschop Sharma: Ik was er niet echt blij mee. Ik heb me een lange tijd verzet tegen deze benoeming omdat, zo vond ik, de groep aan wie het toekomt om geëerd te worden met deze benoeming de etnische gemeenschap is. De bisschop zou iemand van de etnische gemeenschap moeten zijn omdat de meerderheid van ons volk behoort tot de etnische gemeenschappen van Nepal.

Eerder in ons gesprek zei u dat 75% van de Nepalezen hindoe zijn. Hier kan men over twisten, zei ik, omdat 70% van onze bevolking etnisch is en slechts 20% is hindoe. Echter, omdat de hindoes de heersende klasse vormen, hebben zij de 70% opgenomen en tot 90% gemaakt. Deze etnische gemeenschappen behoren tot verschillende kasten. Zij hebben hun eigen rituelen, hun eigen priesters, hun eigen riten, alles van henzelf. Zij houden er niet van om tot de hindoes gerekend te worden, maar zij hadden geen keus onder de heersende klasse.

Dus werden zij tezamen genomen, en als de toeristen komen, wordt hen verteld dat 90% hindoes zijn, 7% boeddhistisch, 2% moslims en 1% christenen, wat niet waar is. Van deze 70% etnische gemeenschap zou 60% meer affiniteit met Boeddhisme dan met Hindoeïsme hebben, dus in feite zou Nepal beschouwd moeten worden als een boeddhistisch land, niet alleen omdat Boeddha er geboren is, maar ook omdat dat het geloof van de bevolking weerspiegelt.

U zei dat uw moeder degene was die u op jonge leeftijd de Kerk binnengeleid heeft. Hoe was haar reactie toen u tot bisschop benoemd werd?

Zij had nooit gewild dat ik priester zou worden, allereerst omdat ik het enige mannelijke kind in de familie was en zij vond dat ik een verplichting had. Mijn moeder groeide op in de hindoetraditie en zij kende hindoetradities zeer goed. Hoewel zij ongeletterd was, kon zij uit haar hoofd het boek van Ramayana van kaft tot kaft opzeggen. Zij was bovendien zeer begaafd, ondanks het feit dat ze analfabeet was. Zij vond dus dat ik de familielijn moest voortzetten. Als ik priester zou worden, zou dat het einde van de familie inhouden, dus ze heeft mij er nooit toestemming voor gegeven. De Canadese jezuïet die mijn schoolhoofd was, zei mij dat ik priester moest worden, maar mijn tegenwerping was: “Geen sprake van pater, ik heb een verplichting om voor mijn moeder te zorgen”. De reactie van deze Canadese jezuïet was: “God zal voor haar zorgen”.

En heeft God voor haar gezorgd?

Heel goed, heel goed, en ik werd dus een priester, maar voor ik wegging en bij de jezuïeten ging, nam ik mijn Canadese schoolhoofd mee om mijn moeder te spreken. Ik liet haar weten dat ik weg zou gaan en mijn moeder knielde voor mij neer: “Loop over mij heen als je wilt gaan.”

Later, toen ik priester werd – een zoon blijft altijd een zoon, hoe slecht hij ook is, voor een moeder blijf je altijd een goede zoon – ging ik dus de dag na mijn wijding naar haar om haar te zegenen, maar het was gênant om haar te zegenen, dus in plaats daarvan vroeg ik om een zegen en wendde mij tot haar en zei: “En, hoe voel je je oma, dat je zoon een priester is, iets dat je nooit hebt gewild?”

Ze keek naar me op en zei: “Weet je wat ik vandaag tegen God zei? Ik heb verloren, U hebt gewonnen.” Dat was haar uiteindelijke berusting en haar aanvaarding van Gods wil in haar leven. Dit was, heel haar leven, de houding die zij had: ze kon Gods besluit niet veranderen en moest dus wel aanvaarden. Ze zag me nooit als bisschop. Mijn moeder stierf voor ik bisschop werd gewijd. Zij stierf op 89-jarige leeftijd in 1989, en ik werd pas in 2007 bisschop, maar ze zou gelukkig zijn geweest, ongetwijfeld, en trots.

U bent geboren en opgegroeid in Nepal, u heeft het land in veel opzichten zien veranderen. Kunt u ons zeggen hoe u het land hebt zien veranderen, zowel ten goede als ten kwade?

In het begin, voor 1990, was het een volkomen hindoeland. De christenen kon men niet bij naam kennen. Zij leefden een verborgen leven.

Was er in die tijd een vervolging van christenen – zou u het vervolging of discriminatie willen noemen?

Waarschijnlijk discriminatie, en een hoop protestantse christenen werden gearresteerd voor het prediken van het christendom. Omdat het een hindoeland was, was het prediken van een niet-hindoereligie bij wet verboden. Als een Nepalees dit deed, zou de Nepalees voor zes maanden achter de tralies belanden, en als het een niet-Nepalees betrof, zou deze buitenlander het land uit gezet worden. Er was dus maar weinig verkondiging, maar toch waren er veel basisgroepen in het land. De Kerk kwam Nepal in 1951 binnen op uitnodiging van de grootvader van de huidige Koning.

Waarom deed hij dat, als Nepal een Hindoestaat was?

Omdat hij wilde dat onderwijs beschikbaar zou worden gemaakt voor de bevolking van Nepal. Omdat een aantal van hen naar onze scholen was gegaan, zowel in India, Calcutta, Darjeeling, als in Patna, waren daar Nepalese studenten. Dus werden de jezuïeten van Patna, Amerikaanse jezuïeten, uitgenodigd om scholen te openen en te beheren. Zij kregen de beschikking over de Rana Premier Zomerpaleis. Dit bestaat nog steeds. Zij kunnen dat paleis dus gebruiken zolang zij in het onderwijs werkzaam zijn.

De Kerk kreeg aldus, ondanks de anti-verkondigingswet, een zekere status of vermogen om aanwezig te zijn op Nepalese bodem om te onderwijzen. Les te geven ja, maar hen werd ondubbelzinnig opgedragen dat zij niet tot de Nepalezen konden verkondigen. Ze konden de katholieken dienen, maar geen verkondiging aan de Nepalezen. Hoewel hen werd gevraagd om het te ondertekenen, hebben de paters het niet ondertekend, maar op de een of andere manier hebben zij naar die afspraak gehandeld. Dat was gedurende die periode onze gedragslijn.

Er heeft een gedenkwaardige verandering in de geschiedenis van Nepal plaatsgevonden. Recentelijk is Nepal tot seculiere staat verklaard, en de hindoekoningen, die het land eeuwenlang hebben geregeerd, zijn aan de kant gezet. Is dit een goede stap voor het land Nepal?

Ik denk dat dit een goede stap is. Nepal komt zo steeds meer de internationale arena binnen. Nu zijn zaterdag en zondag werkdagen, dus hebben we onze zondagsvieringen op zaterdag. Hopelijk gaat Nepal de internationale kalender volgen.

Maar denkt u dat dit zal gebeuren?

Het zal gebeuren met de opstelling van de nieuwe geschreven grondwet. Dit zal ons, zo veronderstel ik, een zekere vrijheid geven om het evangelie te verkondigen, zonder enige hindernissen. Echter: deze vraag is me al zo vaak gesteld en mijn antwoord heeft altijd geluid: of Nepal een hindoeland blijft of een seculier land wordt, maakt voor ons niets uit. We zullen verder gaan met wat we tot nu toe hebben gedaan: het dienen van de bevolking door onze sociale programma's en onderwijsinspanningen.

Maar zullen jullie grotere vrijheid kennen?

We hebben meer vrijheid. In het verleden, voor 1990, als we scholen openden, moest ik stevast voor de burgerlijke overheid verschijnen om mijn aanwezigheid te verklaren, omdat ze dachten dat ik alleen pogingen deed om het christendom in het land te verspreiden.

In 2007 verhiel Benedictus XVI Nepal tot de status van een Apostolisch Vicariaat. Waarom koos hij juist dat ogenblik, na de omverwerping van de regering? Ging het om een strategische of, zo u wil, politieke zet, om de Kerk vaster te verankeren door ze tot een Apostolisch Vicariaat te verheffen?

De Katholieke Kerk betrad als het ware de politieke arena ver voor 2007, namelijk in 1984. In 1982 ging Koning Birendra, lang voor hij en zijn familie afgeslacht werden, met zijn vrouw en entourage bij de Paus op bezoek. Het doel van zijn bezoek aan de Paus was de Paus te verzoeken om Nepal te erkennen als een vredeszone. U weet dat Nepal een piepklein land is van ongeveer 147.000 km² land, ingeklemd tussen China in het noorden en India in het Zuiden, Westen en Oosten. Er bestond dus de dreiging dat één van deze landen Nepal zou opslokken.

Door erkend te worden als een vredeszone zou Nepal beschermd worden door de internationale gemeenschap. Erkenning van het land als een vredeszone door Rome – de Paus en de Heilige Stoel – zou Nepal in staat hebben gesteld om zonder enig probleem door andere landen als zodanig erkend te worden. En de hoop van de Koning kwam uit en Nepal werd erkend als vredeszone. Het tweede punt kwam aan bod toen de Koning met zijn verzoek om erkenning vroeg. De Paus realiseerde zich dat er geen Kerk aanwezig was in een erkende vorm. Zij moesten dus een Kerk opzetten die “Missio sui iuris” was en zodoende werd ik benoemd tot eerste Kerkelijke Overste in 1984.

De oprichting van een Apostolisch Vicariaat had zeker symbolische, zo niet wettelijke implicaties, aangezien het de band met het land versterkt?

Zeer zeker heeft dit erkenning gegeven aan onze aanwezigheid. Het is een eer geweest die de bevolking ten deel viel. Ook, zo denk ik, een erkenning van het werk dat gedaan is door

de pioniers die in 1750 kwamen, de Kapucijnen: op deze manier zijn al hun werk en al hun dromen nu werkelijkheid geworden. Het tweede ding is het volgende: het beleid van het Vaticaan is doorgaan met het vooruit helpen van Nepal: eerst als Kerkelijke Missie, “Missio sui iuris” – een op zichzelf staande missie -, daarna werd het een Apostolische Prefectuur in 1997, in 2007 Vicariaat, en de volgende stap is dat van een bisdom. Mijn opvolger zal de vreugde kennen Nepal te kennen als een op zichzelf staand bisdom.

In de staat Boris, Banalere en andere staten in India zien we een groeiend hindoeïfundamentalisten. Bent u niet bang dat dit de grens met Nepal zal oversteken?

Het is de grens al overgestoken. Er zijn enkele kleine aanwijzingen, maar deze specifieke groepen mensen die bekend staan als de NDA (Nepalees Defensieleger), die beweren dat ze de Hindoe Militante Groep zijn, maar dat zijn ze niet. Het zijn misdadigers. Zij persen geld af van mensen voor hun eigen verrijking, voor hun eigen doelen. Het heeft niets met hindoeïsme te maken. Ik denk dat we in Nepal één of andere vorm van agressief gedrag van onze hindoeïgemeenschap dienen te verwachten.

Weet u, 240 jaar lang was Nepal een hindoeïkoninkrijk, en nu plotseling is het uitgeroepen tot een seculiere staat. Er is dus een grote bedreiging. De Koning heeft zijn koninkrijk verloren. Hij werd tot keizer van het hindoeïkoninkrijk gekroond, maar dat bestaat nu niet meer. Hindoeïheid is weggehaald, en dit heeft als gevolg gehad dat het fundamentalisme gegroeid is.

Het feit dat u, ondanks dat u het een groep extremisten noemde, niettemin de stap nam om de regering publiekelijk te laten weten dat als zij niet ingreep, u ermee dreigde om de scholen te sluiten, lijkt een behoorlijk opvallende stap in het licht van het belang van de scholen in Nepal.

Die brief aan de regering moest ik wel schrijven. In die tijd was er geen functionerende regering in Nepal. Er was een strijd gaande tussen verschillende partijen, en zo werd er geen regering gevormd. Ik ging dus naar de Minister van Binnenlandse Zaken met een brief van drie alinea's. De eerste alinea beschreef de situatie en de moorden die plaatsvonden, de tweede alinea had als onderwerp de gevolgen ervan en de bedreigingen die we hebben ontvangen. De derde alinea tenslotte zei dat als ons geen bescherming tegen deze bedreigingen en dreigtelefoontjes wordt geboden, we naar de ouders toe moeten gaan en hen vertellen dat we onze diensten die we normaal gesproken leveren, niet kunnen verderzetten, tenzij u (de regering) er iets aan doet. Dat was het doel van de brief.

Het werk van de Kerk wordt zeer gewaardeerd en dit dwong de regering er waarschijnlijk toe om er iets aan te doen. Die brief leverde resultaten op. Als gevolg hiervan werden leden van deze groep gearresteerd, terwijl de belangrijkste man die mij telefonisch bedreigde onderdook. De politie weet wie hij is. Zijn foto staat op hun mobiele telefoons en er is beweging.

Wat is uw hoop voor Nepal? Wat is uw hoop voor de Kerk in Nepal?

Ik neem aan dat u onze dromen en uitdagingen bedoelt? De Kerk zou graag naar de minst ontwikkelde gebieden van Nepal gaan. De kapucijnen uit de 17e en 18e eeuw komen terug. De kapucijnen, die de pioniers waren van het missiewerk in Nepal, komen terug. Vandaag de dag is er één kapucijn die Nepalees aan het leren is in een Nepalees dorp. De gemeenschap

is er naartoe aan het verhuizen, en zodoende bewegen we ons Westwaarts, naar de minst ontwikkelde delen van Nepal toe, waar de mensen zelfs geen gras hebben om te eten.

Ze hebben geen eten? Waarom?

Vanwege de schaarste aan voedsel. Ik weet niet of u heeft gehoord van de netelstruik? Het is een kleine plant met een hoop netels. Het wordt gekookt en gevoerd aan de varkens. Het is zeer voedzaam en bevat veel proteïne. Dat bedoelde ik met het gras: zelfs dat is niet beschikbaar voor deze hongerige mensen. In afgelegen plaatsen wordt rijst nu een probleem. Ooit verbouwde Nepal genoeg rijst om voor haar eigen bevolking te zorgen, maar nu moeten we rijst uit India invoeren.

Sommige plekken zijn zo ver weg en van de buitenwereld afgesloten: er leiden geen wegen naartoe maar alleen paden, en het duurt dagen om ze te bereiken. Plekken waar je alleen voedsel kan droppen per helikopter, maar helikopters kunnen er niet altijd heen gaan. Sommige van deze plaatsen hebben te kampen met voedselgebrek, voornamelijk rijst. Rijst is ons belangrijkste voedsel. Weet u, mensen eten rijst om er hun buik mee te vullen: er mogen dan niet voldoende voedingsstoffen in zitten, maar het vult de buik tenminste. Onze keus is dus om Westwaarts te gaan om de mensen te begeisteren, om hen te helpen voedsel te telen, hen te helpen met het opzetten van keukens, tuinieren, om dingen zelf te doen. Caritas is hierbij betrokken en voorziet bovendien in onderwijs voor mensen aan wie geen kansen worden geboden door de overheid. Onze regering is zwaar afhankelijk van buitenlandse hulp en afgelegen plaatsen krijgen hier niets van.

Van de kant van de Kerk, vanuit de behoeften van de Kerk, hoe zou uw oproep tot de katholieken luiden?

We zouden graag doorgaan met ons onderwijswerk. We zouden graag een programma voor gezondheidszorg beginnen, omdat medische faciliteiten niet toegankelijk zijn. We zouden graag de etnische en stammengemeenschappen die aan het uitsterven zijn, zoals de Raute, Bhote of Chepangs, benaderen; dit zijn mensen die in de bossen leven en wortels eten. Zij hebben nooit de mogelijkheid gehad om onderwijs te genieten. We zouden graag onder hen gaan werken: hen naar de hoofdstroom van de samenleving van ons land brengen.